

Informácia o aktuálnych aktivitách mesta Banská Bystrica v oblasti životného prostredia

Mesto Banská Bystrica potrebuje intenzívne plánovať a vykonávať opatrenia na zlepšenie stavu životného prostredia, najmä na zmiernenie dopadov a na prispôsobovanie sa zmene klímy.

Banská Bystrica má prijaté a tiež rozpracované viaceré strategické dokumenty v oblasti životného prostredia. V súčasnosti a prebieha príprava a realizácia viacerých konkrétnych projektov v environmentálnej oblasti.

Aktivity v tejto oblasti sú prioritami podpory v rámci nového programovacieho obdobia 2021-2027 ako aj z priamych programov financovaných Európskou úniou, riadených Európskou komisiou i z finančných mechanizmov niektorých členských štátov Európskej únie.

Banská Bystrica sa rozhodla zvýšiť svoju pripravenosť a komplexne reagovať na zmenu klímy.

Aktivity v oblasti životného prostredia sa opierajú o platný Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Banská Bystrica na roky 2015 – 2023 (ďalej len „PHSR“) a v jeho prílohe č.1 - Akčnom pláne pre mesto Banská Bystrica.

PHSR mesta Banská Bystrica na roky 2015-2023:

Prioritná oblasť – Zdravé mesto, Globálny cieľ III.: Zvýšiť kvalitu života pre všetkých občanov
Priorita 7.1. Zeleň a verejné priestranstvá

Špecifický cieľ: Zabezpečiť rozvoj zelenej infraštruktúry a adaptáciu mesta na klimatické zmeny

Tematický cieľ: T. 43 Znižovanie prašnosti a produkcie CO₂ a alergénov v ovzduší

Priorita 7.2. Environmentálna výchova

Tematický cieľ: T.47 dosiahnuť zapojenie právnických subjektov do plánovania a realizácie zmien v životnom prostredí

Tematický cieľ: T.48 Zvýšiť počet občanov s účasťou na zmenách v životnom prostredí

Prioritná oblasť - Občianske mesto, Program: Moderná samospráva, Priorita: 4.1. Moderná samospráva, Opatrenie: 4.1.1. Efektívnejšia spolupráca a participácia v meste.

Reakcia na zmenu klímy

Rozhodnutím ministra životného prostredia SR zo dňa 6.11.2020 bola schválená žiadosť mesta Banská Bystrica vo výzve o projekt Reakcia na zmenu klímy mesta Banská Bystrica, vo výške schváleného grantu 1 399 695,00 eur, z Finančného mechanizmu Európskeho hospodárskeho priestoru 2014-2021 a štátneho rozpočtu Slovenskej republiky. Cieľom projektu je prispieť k zmiernenej zmene klímy a zníženej zraniteľnosti voči zmene klímy.

Od februára 2021 prebieha uskutočňovanie projektu, ktorý prinesie aj prvú mestskú klimatickú stratégiu v podobe Akčného plánu pre mitigáciu (zmiernenie) a adaptáciu (prispôsobovanie) na zmenu klímy na území Banskej Bystrice (ďalej len „APMA“). V rámci spracovania APMA mesto získa na základe analýz ucelený prehľad o dopadoch zmeny klímy na svojom území a na základe zhodnotenia týchto údajov bude mať možnosť zhodnotiť intenzitu a dopady klimatických zmien na náš životný priestor a určiť opatrenia.

Okrem klimatickej stratégie prinesie projekt aj očakávanú priamu úsporu CO₂ prostredníctvom zlepšenia energetickej efektívnosti budovy materskej školy, inštaláciou inteligentného LED

osvetlenia, obmedzením úmyselnej ťažby dreva v mestských lesoch v vybraných porastoch a adaptačnými opatreniami budovania prvkov zelenej infraštruktúry.

Zelené sídliská (zelené oázy)

Snahou mesta Banská Bystrica je tiež postupná príprava tzv. Zelených sídlisk (Zelených oáz) ako projektov zelenej a modrej infraštruktúry, formou súťaží návrhov v zmysle prijatého uznesenia mestského zastupiteľstva zo dňa 4. februára 2020, ktorým bol schválený postup Mesta Banská Bystrica pri obstarávaní služieb v oblasti architektúry, územného plánovania a stavebného inžinierstva formou súťaže návrhov. Cieľom je prostredníctvom participácie s odbornou a laickou verejnosťou získať čo najviac podnetov pre riešenie verejných priestorov, zapojiť širšiu verejnosť do plánovacích činností, zvýšiť povedomie, informovanosť a vedomosti o nepriaznivých dôsledkoch zmeny klímy v meste Banská Bystrica a navrhnúť systém obnovy a regenerácie mestských priestorov vnútroblokov obytných sídlisk, verejných parkov a mestských verejných priestorov s využitím mitigačných a adaptačných opatrení ako systémového riešenia. Zároveň nadviazať na už prebiehajúce projekty – Regenerácia vnútrobloku Sitnianska a vnútrobloku Tulska ulica.

V záujme vyváženého riešenia boli vybrané lokality z jednotlivých častí mesta a to predovšetkým vymedzené priestory vnútroblokov obytných sídlisk s možnosťou využitia širšieho potenciálu verejných území pre vytvorenie udržateľnej kvality života obyvateľov a kvality životného prostredia v meste Banská Bystrica.

Dňa 8. septembra 2021 sa uskutoční otvorenie výstavy a prezentácia projektu Zelených sídlisk (Zelených oáz). Mesto zároveň vydáva brožúrku o týchto aktivitách.

Participácia

Dôležitým nástrojom na podporu projektov v oblasti životného prostredia je proces participácie.

Akčný plán pre Otvorené vládnutie na miestnej úrovni - Banská Bystrica

Mesto Banská Bystrica sa v októbri 2020 stalo jednou z 56 samospráv sveta, ktoré sa prihlásili k medzinárodnej Iniciatíve Partnerstva pre otvorené vládnutie na miestnej úrovni.

Do konca júla 2021 bol vyhotovený Akčný plán pre Otvorené vládnutie na miestnej úrovni - Banská Bystrica. Cieľom akčného plánu počas 1-ročného obdobia je nastavenie systému využívania princípov otvoreného vládnutia, v rámci procesov (projektov) tvorby politík na Mestskom úrade v Banskej Bystrici. Dôraz je kladený na oblasti, ktoré sú kľúčové pre obyvateľov, napr. územné plánovanie, tvorba rozvojových stratégií a koncepcií, vrátane environmentálneho rozvoja. Systém otvoreného vládnutia využije nástroje participatívnych, komunikačných a informačných procesov.

Záväzky Akčného plánu pre Otvorené vládnutie na miestnej úrovni - Banská Bystrica:

1: Nastavenie, resp. inštitucionálne zlepšenie, aplikácie systému otvoreného vládnutia v procesoch územného, strategického plánovania a environmentálneho spravovania mesta a budovanie kapacít zamestnancov Mestského úradu Banská Bystrica v aplikácii systému otvoreného vládnutia.

2: Tvorba stratégie otvoreného vládnutia samosprávy Banská Bystrica

Aktuálne sa v meste Banská Bystrica pracuje na týchto dokumentoch, projektoch, aktivitách súvisiacich s oblasťou životného prostredia:

- Príprava Integrovannej územnej stratégie udržateľného mestského rozvoja funkčnej oblasti mesta Banská Bystrica (UMR)
- Príprava Integrovannej územnej stratégie Banskobystrického samosprávneho kraja strategický plánovací región Banská Bystrica – Brezno (SPR)
- Vyhотовovanie Plánu udržateľnej mobility mesta (PUMM) – stratégia udržateľnej dopravy
- Uplatňovanie Územného plánu mesta Banská Bystrica – Zmeny a doplnky č.5 – doplneného o zásady a regulatívy starostlivosti o životné prostredie a zdravie obyvateľstva - podkapitola 10.5 Adaptačné opatrenia na zníženie dôsledkov zmeny klímy
- Projekt Reakcia na zmenu klímy - vyhotovenie Akčného plánu pre mitigáciu a adaptáciu mesta (APMA)
- Realizácia vybraných mitigačných a adaptačných opatrení v rámci projektu Reakcia na zmenu klímy mesta Banská Bystrica: celková rekonštrukcia budovy MŠ Šalgotarjárska ako aj výmena nepriepustných povrchov chodníkov, zatienenie ihriska, výsadby zelene v areáli MŠ
- Inštalácia verejného inteligentného exteriérového LED osvetlenia s napájacou infraštruktúrou na Fončorde v rámci projektu Reakcia na zmenu klímy mesta Banská Bystrica
- Projekty zelenej a modrej infraštruktúry - Zelené sídliská - Zelené oázy – revitalizácia verejných priestorov pre vytypovaných sedem lokalít – Mládežnícka – Družby – Okružná, Podháj, Magurská – Krivánska – Jelšový hájik, Bernolákova – Radvanská, Severná, ulica Terézie Vansovej, Gaštanová – Lipová – Limbová - Povstalecká
- Zelené projekty – príprava revitalizácie ďalších verejných mestských a prírodných krajinných priestorov – Námestie slobody, Národná ulica, Park pri kaštieli Radvanských
- Aktualizácia Dokumentu starostlivosti o dreviny mesta Banská Bystrica
- Príprava aktualizácie Miestneho územného systému ekologickej stability
- Základná škola Spojová 14 uspela v rámci programu SK-Klíma vo výzve schémy malých grantov so žiadosťou o projekt s názvom: Edukačná záhrada – EDUGA.
- Základná škola Moskovská 2 uspela v rámci programu SK-Klíma vo výzve schémy malých grantov so žiadosťou o projekt s názvom: Včelí plán pre biodiverzitu. Realizácia oboch projektov bude financovaná z Nórskeho grantu a Štátneho rozpočtu SR.
- Realizácia projektov z participatívneho rozpočtu – Urpínske serpentíny a ďalšie
- Mestská príspevková organizácia ZAaRES – správca mestskej zelene: kvetinové lúky, mobilná zeleň, nový manažment kosenia, detské ihriská
- Odstraňovanie čiernych skládok s významnou podporou aktivistov, aktívnych pracovníkov, Sociálneho podniku – Podniku medzitrhu práce
- Doplnková výsadba protipovodňovej ochrany mesta
- Projekt a opatrenia Zelený EYOF 2022
- Opatrenia na zadržiavanie vody v krajine v spolupráci s Nadáciou Ekopolis a Veoliou
- Relax zóna Tajovka
- Vytvorenie Parčíku pri Malej železničnej stanici

- Revitalizácia Mestského parku
- Mestské lesy :
  - Biodiverzita a produkcia lesov Slovenska v prepojení na ekosystémové služby
  - Testovanie nových politik a podnikateľských modelov na zabezpečenie vybraných ekosystémových služieb lesa
  - Výskum vplyvu vybraných činiteľov na hynutie jaseňov a spracovanie programu obnovy jaseňových porastov
  - Ekologicko-ekonomická optimalizácia ťažbovej úpravy prírode blízkych lesov
  - Spresnenie spôsobu zisťovania stavov zveri a návrh zmien poľovníckeho plánovania
  - Plán envirovýchovy.

Mesto spoluorganizuje aj ďalšie aktivity – napríklad na obmedzenie šírenia invázných rastlín. Okrem informovania obyvateľov, úradných výziev a podnetov, ide aj príkladom. Dňa 13.9.2021 sa uskutočnila brigáda pracovníkov mesta, ŠOP SR a dobrovoľníkov v rámci Svetového čistiaceho dňa v spolupráci s Úniou miest Slovenska. Brigáda bola zameraná predovšetkým na obmedzenie šírenia invázných druhov rastlín v Laskomerskej doline.

V dňoch 16. 9. do 22. 9. 2021 prebieha Európsky týždeň mobility. V Banskej Bystrici sú spoluorganizátormi Mestský úrad, Slovenská agentúra životného prostredia a Občianska cykloiniciatíva. Tohtoročná téma Pohyb správnym smerom upozorňuje na negatívne vplyvy motorovej dopravy v mestách, ku ktorým patrí zhoršovanie kvality ovzdušia, zvyšovanie hlučnosti, zaberanie životného priestoru, rastúca nehodovosť, neefektívna preprava spojená s dopravnými zápchami, problém parkovania a rastúca obezita obyvateľstva, ako dôsledok nedostatku pohybu počas dňa.

Na území mesta sú uskutočňované mnohé ďalšie projekty verejných a súkromných inštitúcií, podnikateľov, mimovládnych organizácií, občianskych aktivistov, ktoré zlepšujú stav životného prostredia.

K témam životného prostredia sa stretáva Zelený tím zložený z odborných pracovníkov Mesta (MsÚ, ZAaRES, Mestské lesy Banská Bystrica, s.r.o.). Pre odborný dohľad nad vyhotovením APMA je primátorom mesta vymenovaná pracovná skupina interných i externých odborníkov pod vedením druhého zástupcu primátora Milana Lichého.

Riešeniam príčin a dôsledkov klimatickej krízy je potrebné venovať zvýšenú pozornosť. V prospech kvality života v meste je dôležitá kvalitná príprava koncepčných a strategických materiálov a projektov na zmierňovanie a prispôsobovanie sa zmene klímy a ich promptná, kvalitná realizácia, v súčasnosti aj s možnosťou získavania finančnej podpory..

Informácia o aktuálnom stave aktivít mesta v environmentálnej oblasti bude predkladaná na každé zasadnutie Mestského zastupiteľstva v Banskej Bystrici.

V Banskej Bystrici dňa 13. septembra 2021

Milan Lichý